

Ymis viðurskipti í Føroyum fyrr og nú.

(Framhald.)

«Kunnleiki er meg», sigur orðtakið. Eitt annað orðatak sigur: «Blindur er bókleysur maður». Hesi bæði orðatak runnu mær í huga, tá «Gamal Føroyingur» skrivaði, at «teir, sum standa við skivuna og bíða eftir, at okkurt skal verða at gera, so teir fáa inn í munnin, teir verða «kulturleysir». Eg hugsaði aftur og fram um hesi orðatak, tí eg veit — um ikki av royndum — hvussu ringt tað kann vera at vera blindur. Er tað nú soleiðis vorðið her á landi, at meginparturin av fólki okkara gongur í blindi, gongur fram eftir fummum, sær illa nokk niður fyri fótarnar og hvaðna minni longri fram? Hevur fjóldin her á landi ikki tann kunnleiki, sum gevur meg, hvussu skal so fjóldin av fólki okkara mennast soleiðis, at vit eiga okkara skyldu og krevja okkara rætt?»

Fyri nokrum árum síðani vóru skúlarnir so vánaligir, at tann kunnleiki børnini fingu, var millum nakað og einki. Her verði ikki sagt, at lærarnir fyrr vóru ringari enn nú; men ofta og tíft høvdu teir tvær — stundum triggjar — bygdur at ferðast ímillum, og ofta var barnatalið nógv ov stórt fyri ein lærara. Hartil kom, at lærarin var so illa lónaður, at hann ómøguligt kundi ofra seg fyri sítt lærarastarv. Hesi viðurskipti eru tibetur broytt. Enn eru vit ikki komin so langt, at fátækramannsbørn hava sama rætt til hægri skúlar og tey ríku, tó kunnu fátækramannsbørn í Vági og á Tvøroyri koma so langt fram, at tey kunna fáa realskúlaræðdum. Hesi framstig — í hesum báðum bygdam — hava vit javnaðarfólk alla grund til at gleðast yvir; men tað tykist, sum «Gamal Føroyingur» ikki er einigur við meg og aðrar javnaðarmenn í hesum máli. Hann heldur fram, at hesir skúlar eru so út av lagi

ÚR SUÐUROY

BAZAR

Med forventet Tilladelse vil der i Efteraaret blive afholdt Bazar med Tombola og Bortlodning til Fordel for den ny Kirkegaard »undir Akurgerðið.

Eventuelle Gaver modtages med Taknemmelighed af under- tegnede:

Henriette Nolsøe. Ebba Nielsen. Amanda Persson. Anna H. Petersen. Stina Jacobsen. Ingrid Thomsen. Anna Thomsen. Maja Mortensen. M. Maja Mortensen. Nanna Mortensen. Tina Mortensen. Dagmar Nolsøe. Mathilda Holm. Anna Dam. Dagmar Mortensen. Elisabeth Holm. Thora Jespersen. Anna Hammer Mortensen. Sanna Nolsøe. Margrethe Djurhuus. Inga Magnussen. Elsa Mortensen. Elsebeth Eliassen. Katrine Gislason. Hansina Joensen. Kathrine Petersen. Ellen Marie Jespersen. Jana Hansen. Marie Berthelsen. Josefine Mortensen. Povla Mortensen. Andrea Strøm. Magdalene Jespersen. Kristine Niclasen. Kristine Berthelsen. Edith Poulsen. Borghild Dimon. Marie Joensen. Johanna Djurhuus. Andrea Joensen. Anna M. Mortensen. Lisa Holm. Juline Mortensen. Louise Mortensen. Pauline Hovgaard. Marie Joensen. Valborg Mortensen. Else Marie Berentsen. Hanna Mortensen. Margrethe Mortensen. Nicoline Hansen. Johanne Johannesen. Agnes Øster. Jacobine Cederfeldt. Ragnhild Holm. Olga Joensen. Ragnhild Dam. Hansine Jespersen. Kristine Jespersen. Tvernaa. Elisabeth Nolsøe. Kathrine Salmoney. Paulina Nolsøe. Betty Nolsøe. Henriette Frástein. Pauline Sørensen. Lena Strøm. Juliane Strøm. Johanna Strøm. Elsa Lindberg. Petrine Thorsteinsson. Marie Lindberg. Nicoline Petersen. Dortha Petersen. Edel Jespersen. Trangisvaag. Jona Mortensen. Ordevig. Betty Mortensen. Frodebo.

dýrir og sigur, at skúlin á Tvøroyri árliga kostar 40 túsund, meðan roknskapurin vísir nokur og tjúgu túsund kr. Hann er so státt ikki dýrari enn Tórshavnar kommunuskúli, so sum «Gamal Føroyingur» sigur. Tað verður langt frá mær at seta nakra last á kommunuskúlan í Tórshavn; men vit eiga at minnast til, at í Havn eru tveir skúlar fyri uttan teir privatu, so tað er ikki heilt beint at meta kommunuskúlan í Havn saman við teir kommunalu realskúlarnar á Tvøroyri og í Vági.

Kanna vit eftir, hvat ið er til

mest gagn fyri tann minna mannin her á landi — og tað má «Gamal Føroyingur» gera, ífall hann er javnaðarmaður — so megu vit spyrja okkum sjálvar, um fátækramannsbørn á Tvøroyri og í Vági hava átgangd til nakran hægri skúla, ífall teir kommunalu realskúlarnir í hesum bygdam verða niðurlagdir.

(Meira.)

J. H. Danbjørg.

Lýsið í „Føroya Social-Demokrat“

Rætturin til kolbrot og aðra mini-drift í Suðuroy gingin yvir á hendurnar á bróðrunum Gudmund Mortensen keypmanni og Edw. Mitens, landsrættssakførara.

Harra lögtingsmaður Edw. Mitens hevur hin 22. í h. lagt inn á tingborð eitt skrivisið viðvíkjandi kolavirkinum í Suðuroy. Hann upplýsir, at hann sjálvur og bróðurin hava yvirtekið koncessjónina til kolavirkan o. a. av tí franska felagnum, ið higartil hevur átt rættindini til kollið, leirið o. a. í Suðuroyar fjøllum. Áttalan er, sigur Mitens, at stovna eitt partafelag. Peningurin verður tekiður her heima í november—december, síðani í Danmark. — Áttalan er at stovna eina minnidrift, 20.000 tons at byrja við, um ikki ein stórri drift alt fyri eitt kann koma ílag. Driftin vil so verða viðkæd so við og við. Henda drift torvar ein pening uppá 3—400.000 kr. Ein stórri drift, 100.000 tons, keuvur ein pening uppá yvir 1.000.000 kr.

Harra Mitens greiddi frá, at harra Hedemann hevur latið málið gjølla kannu, og eru líkindi fyrri eini minni drift. Við tað, at koncessjónin hevur verið á fremmandum hondum, hava innlendis pengamenn borið seg undan at seta pening í virkið. Var hesin meinbogi ikki longur, og vón var tí fyrri, at tað nú fór at eydnast at fáa kapital.

Tað er at ynskja eftir, at nú kemur gongd á.

Fiskerierhvervet og vore Modstandere.

I «Føroyatíðindi» af den 4.—8. staar en «Afhandling» om vort «Fiskerierhverv»; og jeg ser med Glæde, at Bladet indrømmer Rigtigheden af vor Kritik vedrørende Landets Hovederhverv. Men naar «Føroyatíðindi» vil give Offentligheden Indtryk af, at det er Regeringens Skyld, at der i Finansplanen ikke er nævnt noget om Fiskerierhvervet, er

jeg ikke med længere. (Og jeg skal derfor tillade mig at belyse dette? fra den Side, hvor Fejlen i Virkeligheden ligger.) Det er dog rigtigt, naar «Føroyatíðindi» skriver, at Finansplanen er et Regeringsprodukt, men Bladet samt flere andre Modstandere af Regeringen glemmer, at Færoerne har et Lagtingsflertal, der jo som bekendt bestaar af Sambands- og Selvstyrepartiets Mænd. Det er disse Herrer, der har Fejlen, og det maa vi endelig ikke glemme, idet det jo er disse kloge Hoveder, der bør og skal varetage Færoernes Interesser, og blandt andet sørge for at være enige om en Plan til Varetagelse og Løsning af Fiskerispørgsmaalet. Men hvad har d'Herrer gjort for Fiskeriet og Samfundet i sin Helhed? En Fisker og Arbejder har i hvert Fald ondt ved at faa Øje paa noget for dem posetivt Gode. Jo, et har de dog opnaaet, nemlig at stille sig selv i et helt andet end heldigt Lys for Offentligheden. (Idet deres Delegation under Forhandlingen med Regeringen glemte at nævne et Ord om det, som hele Befolkningen er afhængig af: „Fiskerierhvervet“.)

At d'Herrer ikke har ævnet eller villet gøre noget positivt til Afhjælpning af Krisen inden for Fiskeriet, maa de nu høre for af deres egne, idet disse er forarget over, at man ikke engang har gjort Forsøg paa at faa nogle Millioner til dem at lege med i deres Foretagender. Men for at dække sig selv, gør d'Herrer nu Forsøg paa at vælte Skylden over paa Regeringen. Den gaar ikke. D'Herrer Lagtingsmænd kan eller maa virkelig ikke forlange, at Regeringen skal være Barnepege for dem og fortælle dem, at de maa se til at komme frem med en Plan til Undsætning for Fiskerierhvervet, der gaa ad Hækkenfeldt til. Bare at raabe efter Millioner til at opretholde et falleret System batter ikke.

Hvem har Skylden for den elendige Tilstand, Fiskeriet nu er inde i? Hvorfor er Fiske-

Hin reyða snekkjan.

Eftir Antonia Betranelli.

(Framhald.)

óst hana og styrkt longsul og trá hennara, eldurin í barmi hennara brann alt sterkari og sterkari. Og tá ið hon sá, hvussu lítið Ardi legði í hana — hann ikki so mikið sum gav sær minsta far um hana — tá tveitti hon eitt kvöldið netið, ið hon var við at bota, knytti turriklæðið um herðarnar, og tá ið hon sá mannin, hon hevði kjósað sær ímillum túsundum, ganga framvið, helt hon spakuliga aftán hana.

Hon gekk varisliga og hevði harðan hjartaslátt. Hennara dirvi fall, hóast hon nýtti alla viljastyrki sína. Hon helt, at

hon mundi fara at gera sær fyri skommum og ikki fáa orðið upp. Hann mundi spyrja: Hvat mundi gentan vilja mær? Hvi var hon so folin og skelvandi? Hann mundi fara at brosa at henni eins og at einum barni og sýna henni eina hábarisliga undanforslu. Men tað vildi hin dokkoygda Uriana ikki hava. Hon herdi hugin og helt áfram. Hon legði ikki minsta lag í tey, ið gingu framvið og skeittu eftir teimum, ja stedgaðu á fyrri at geva teimum eftirans.

Eina góða stund gekk hon soleiðis, viðhvørt trygg og hugreyst, aðra lotuna vónbrotin og ráðleys. Blóðið oysti og sjóðið í æðrum hennara. Hon mátti skunda sær, tí brátt var Ardi komin heim. Um hon himpraðist og var í dopurhuga longur, mundi hon ikki sleppa Arda á tal hetta kvöldið. Hon tók so

dýk á seg og róðaði knappliga:

«Ardi! Ardi!»

Hárin reistust á hoyðinum, og hon kólnaði við at hoyra sína egnu rødd, ið ljóðaði henni so undarliga fremmand.

Ardi snúði sær á og stedgaði. Í fyrstuni sýntist hann ikki at kenna ta ungu gentuna. So fór hann til hennara og segði álvarsliga:

«Á, er tað tú, Uriana! Eg kendi teg ikki. Tað er vorðið so skýmigt. Hvat vilt tú mær, fagra Uriana?»

Hon lýddi á hann sum í dreymin. Tað kendist henni eins og allar tann hiti, ið var í sál hennara, breytst fram á vorrum hansara. Hvat segði hann? Tað var ikki um orðini at gera. Røddin var ástarborin. Tað var tað, ið hennara sál tysti eftir. Hon orkaði ikki at bróta tøgna. Ardi hugdi forvitin at henni og

skilti eyðsýnliga ikki, hvat ið ástóð, hvat ið hon vildi. Henni kendist, sum hon var bundin, sum tað var ein ósjónlig makt, ið krøysti hana, tók hennara vilja og evni.

«Ert tú við at fáa ilt?» spurdi Ardi.

«Nei,» svaraði hon og hevði ilt fyri andardráttinum.

«Tú ert folin og skelvur,» segði sjómaðurin álvarsliga. «Ver varin! Sjúkdómurin loynir seg kringum okkum eins og skuggar.»

Hon tagdi eitt bil. So mælti hon ljóðliga:

«Mær torvar at biðja teg bøn.»

«Lat meg hoyra!»

Chinravi biður teg læna sær fleygingarnet frá tær. Hann hevur skrætt netið á síni stong og hevur ikki fingið bót tað aftur. Vilt tú læna honum eitt ella tvey net?»

«Ja, tað vil eg gjarna. Vilt tú

hava tey alt í einum?»

«Ja!»

«Kom tá við mær.»

«Ja,» svaraði Uriana.

Tey gingu framvið havnar-garðinum, framvið teim longu skiparaðunum, ið lógu fyri akkeri, framvið bállum, sum sjómaðurin kyndi á strondini. Um sólarseting hevði hin slæða tokan lagt seg yvir landið. Alt var skuggalíkt og ónátúrligt. Ráseg, mastrar, trossar, langir bummar og tey reyðu bálini — alt var hulislíkt eins og eitthvørt undarligt ævintýrhlendi.

Uriana gekk sum í dreymin. Hon gekk við liðina á Arda og hugsaði sær, at hann fór við henni langt inn í loynuna, har ið ástin og alskurin búgva. Og tá ið rómurin av manna-sanginum barst teim fyri oyru frá einum svørtum báti, ið lá